

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΕΝΑΤΟΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ — ΙΟΥΝΙΟΣ

1936

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & ΣΙΑ Α. Ε.
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»
ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 23 ἢ ΠΕΣΜΑΖΟΓΛΟΥ 3Α
ΑΘΗΝΑΙ

ΕΚΔΟΣΗ Κ.Τ.Τ.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

τούς ἀξίει, ἀλλὰ καὶ μὲ τις θερμὲς ἐκδηλώσεις πού εἶναι οἱ ἱκανοποιητικώτερες ἐπιβραβεύσεις τῶν ὠραίων πνευματικῶν καὶ κοινωνικῶν ἀγώνων: τῆς πεντηκονταετηρίδας τῆς κ. Καλλιρρόης Παρρῆν καὶ τῆς εἰκοσιπενταετηρίδας τοῦ «Λυκείου τῶν Ἑλληνίδων». Οἱ ρήτορες τῶν ἐορτασμῶν αὐτῶν—καὶ ἦταν πολλοὶ καὶ ἀρμόδιοι νὰ ἐξιστορήσουν καὶ νὰ ἐγκωμιάσουν τὴν δράση μιᾶς ἐξαιρετικῆς Ἑλληνίδας καὶ ἑνὸς ἰδρύματος, ὁ ἴπουργός τῆς Παιδείας κ. Ν. Λούβαρις, ὁ Δήμαρχος κ. Κ. Κοτζιάς, ὁ κ. Ἰππ. Καραβίας, ἡ κ. Ἄννα Τριανταφύλλου, ἡ κ. Εἰρ. Νικολαΐδου, ὁ κ. Θ. Συναδινόγλου, ὁ κ. Ἀχ. Κύρου, ἡ κ. Ραλλοῦ Γεωργαντᾶ, ὁ κ. Σαρβόγλου καὶ ὁ κ. Γ. Σαουνάτσος—ἔδωσαν πληροφόριες πού γύρισαν τοὺς παλαιότερους σὲ περασμένες ἐποχὲς καὶ σὲ γεγονότα-σταθμοὺς στὰ τελευταῖα πενήντα χρόνια κ' ἔκαμαν τὴ ζωηρότερη ἐκπληξὴ στοὺς νεωτέρους, σ' ὅσους τουλάχιστον δὲν φροντίζουν νὰ ξέρουν τί ἔχει προηγηθῆ πρὶν ἀπ' αὐτοὺς, πόσες προσπάθειες ἔχουν γίνει καὶ πόσο ἐργατικώτεροι καὶ παραγωγικώτεροι ἦταν οἱ ἄνθρωποι μεσ' στήν κατασχοφαντημένη γαλήνη τῆς προπολεμικῆς ζωῆς. Μίλησαν γιὰ τὴ γυναῖκα πού ἴδρυσεν τὴν «Ἐθνικὴ Ἐνωση τῶν Ἑλληνίδων», τὴν Ἐπαγγελματικὴ καὶ Οἰκοκυρικὴ Σχολή, τὸ Λύκειο τῶν Ἑλληνίδων, τὴ διανοουμένη πού ἔκαμε τὸ ἀφυπνιστικὸ κήρυγμά της ἀπὸ τὴς στήλες τῆς «Ἐφημερίδος τῶν Κυριῶν», τὴ συγγραφεὰ τῆς «Χειραφετημένης» καὶ ἀρκετῶν ἄλλων λογοτεχνικῶν ἔργων, τὴ φεμινίστρια πού, ὅπως πολὺ χαρακτηριστικὰ εἶπε ὁ κ. Ν. Λούβαρις, «ἐδίδαξεν εἰς τὴν Ἑλληνίδα ὄχι μόνον τὰ δικαιώματα, ἀλλὰ κυρίως τὰ καθήκοντά της καὶ τῆς ὑπέδειξε τὸν δρόμον τοῦ ἀληθινοῦ της προορισμοῦ». Ὅσα εἶπαν γιὰ τὴν κοινωνικὴ καὶ συγγραφικὴ δράση της ἦταν ἕνας πλούσιος ἀπολογισμὸς, γεμάτος ἀπὸ ποικίλα καὶ ἀξιολογώτατα ἀποτελέσματα. Ἡ κ. Καλλιρρόη Παρρῆν, στὰ ἑβδόμηνταπέντε χρόνια της, μπορεῖ ἀφοβα νὰ γυρίσῃ καὶ νὰ ρίξῃ πίσω τὴ ματιὰ της: θὰ δῆ, ὡς ἐκεῖ πού μπορεῖ ἢ μνήμη νὰ καθορίσῃ τὴν περασμένη μας ζωὴ, στὰ τελευταῖα πενήντα χρόνια, ὅτι οἱ ἡμέρες της δὲν ἐπέερασαν ἀνεργες καὶ ἄσκοπες.

Ὅ,τι ὁμως πρέπει νὰ τῆς ἐξασφαλίζῃ τὴν ἐκτίμησιν τῶν σημερινῶν σκεπτομένων ἀνθρώπων, ἀκόμα καὶ τῶν πρὸ προοδευμένων, εἶναι ἡ θέση της στὴν κοινωνία τῆς ἐποχῆς της. Ἄλλες γυναίκες προσωπικότητες μπορεῖ νὰ βρισκονται τώρα πρὸ κοντὰ στὸν παλμὸ τῆς ἑλληνικῆς ζωῆς, μπορεῖ νὰ βλέπουν πρακτικώτερα τὸ φεμινισμό καὶ νὰ εἶναι θετικώτερες στὴς ἐπιδιώξεις τους. Δὲν σημαίνει. Ἡ κ. Καλλιρρόη Παρρῆν ἔχει ἀγωνιστῆ πρωτότερα. Στάθηκε τολμηρῆ πρωτοπόρος στὸν καιρὸ της. Κι' αὐτὴν ἴσα-ἴσα τὴν πρωτοπόρο ἀναγνωρίζουμε καὶ τιμοῦμε.

ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

Ὁσβαλδ Σπένγκλερ

Πέθανε τελευταῖα στὸ Μόναχο, μόλις 56 ἐτῶν, ὁ Ὁσβαλδ Σπένγκλερ, ὁ φιλόσοφος πού ἀναστά-

τωσε τὸν πνευματικὸ κόσμον πρὶν ἀπὸ 15 χρόνια μὲ τὸ βιβλίον του γιὰ τὴν κατάπτωση τῆς Δύσης. Ἡ μορφή καὶ ἡ ζωὴ του δὲν εἶχαν τίποτα τὸ ἐξαιρετικόν, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἀποφασιστικὴν τὸ ἀπομόνωση, μακρυνὰ ἀπὸ κάθε ἐπίσημη θέση καὶ λειτούργημα, καὶ τὴν καταπληκτικὴν τὸ ἐνημερότητα καὶ εὐρυμάθεια στὰ διαφορώτατα γνωστικὰ ἐπίπεδα. Τονίζω τὰ δυὸ αὐτὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ ἀνθρώπου, πρῶτα γιὰ εἶναι σπάνια στὸν αἰῶνα πού λατρεύει τὴν εἰδίκευση καὶ κατατάσσει τοὺς ἀνθρώπους σὲ ομάδες ἐπαγγελμάτων καὶ τίτλων, καὶ δεύτερο γιὰ εἰς τὴν ἔξηγόν ὡς ἕνα σημεῖον τὴς ἐντονῆς ἐχθρῆς πού κίνησε, ἐπειδὴ δὲν ἠθέλε, δὲν μποροῦσε νὰ «τοποθετηθῆ» πουθενά.

Ἡ κυριαρχικὴ ἔγνοια τοῦ Σπένγκλερ στάθηκε πῶς νὰ συλλάβῃ, τί μορφή νὰ δώσῃ στὸ χάος τοῦ ἱστορικοῦ γίνεσθαι. Ὑψώθηκε—ὅσο τουλάχιστον ἐπιτρέπει ἡ σημερινὴ κατάστασι τῶν ἱστορικῶν ἐρευνῶν—ἐπάνω ἀπὸ ἱλιγγιώδεις χρονικῆς καὶ τοπικῆς ἀποστάσεις, εἶδε μὲ μάτι αἰετοῦ τὴς μεγάλες γραμμὰς τῆς ἱστορικῆς ἐξέλιξης καὶ διαπίστωσε ἀναλογίαις ἀνάμεσα σὲ ἀπομακρυσμένες ἐποχὰς καὶ λαοὺς, ἀναλογίαις πού δὲν ἐξηγοῦνται ἱκανοποιητικὰ μὲ τὴς τρεχοῦμενες ἐννοιαι τῆς προόδου, τοῦ ἐπηρεασμοῦ ἢ τῶν οικονομικῶν σχέσεων. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά, ἡ ἀτομικὴ τὸ ψυχολογικὴ ἐμβάθυνσι, ἡ μόνη τὸ κατω-κάτω γνήσια πηγὴ ἀμεσης γνώσεως, τοῦ ἔδειξε τὸ ἀμεταβίβαστο τῶν θεμελιακῶν ἀντιληπτικῶν καὶ αἰσθαντικῶν τρόπων καὶ τὴν ὀργανικὴ συνάφεια ὄλων τῶν ἐκδηλώσεων μιᾶς «ψυχῆς». Τὴ βιολογικὴ, ὄχι τὴ μεταφυσικὴ ἔγνοια τῆς ψυχῆς ἀπλώσε ὁ Σπένγκλερ πέρα ἀπὸ τὸ ἄτομον, στὴν κοινωνικὴν ὁμάδα, καὶ παναπέρα ἀκόμα, στὰ ἀπιαστα ἐκεῖνα καὶ μὴ ἀναλυόμενα καθόλου συστατικὰ πού τὴν κάνουν νὰ εἶναι ὁμάδα, καὶ μάλιστα ὁμάδα μὲ ἱστορίαν, δηλαδὴ δημιουργὸν πολιτισμοῦ. Ἡ ἔγνοια ὁμάδα ἐδῶ δὲν ἔχει βέβαια καμμιά σχέση μὲ τὴς λίγο-πολύ ὑποθετικῆς πατριῆς τῆς κοινωνιολογίας, ἀλλὰ μπορεῖ νὰ περιλαμβάνῃ καὶ πολλοὺς ἀλλόφυλους λαοὺς. Καὶ ὅπως γιὰ ὁποιοδήποτε ζωντανὸ πλάσμα δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ πεῖ τί εἶναι, ἀλλὰ μόνον νὰ συλλάβῃ τὴς διάφορες ἐκδηλώσεις του σὰ συγκλίνουσα δέσμη ἀχτίνες πού εἶναι ἀόρατη ἢ κορυφὴ της, ἔτσι καὶ ὅλα τὰ ἐπίπεδα τῆς ζωῆς τοῦ πολιτισμοῦ δηλώνουν, «σημαίνουν» σὰν ὁμοιώματα καὶ σύμβολα, τὸν κεντρικὸν ἀσύλληπτον πυρῆνα του. Κάθε πολιτισμὸς εἶναι κάτι ἐνόργανον καὶ ζωντανόν, καὶ διατρέχει τὴ βιολογικὴν τὸ τροχιά, μὲ τὰ παιδικὰ του χρόνια, τὴ νεότη, τὸ ὄρισμα καὶ τὰ γηρατειὰ του. Σὰν ξεπέσει, καμμιά ἔνεσι δὲν μπορεῖ νὰ τὸν ξαναεἰσάγῃ καὶ σὰν πεθάνῃ, κανεὶς πιά στὸν κόσμον δὲν μπορεῖ νὰ τὸν νοιώσῃ. Ὁ ἄνθρωπος πού ἀνήκει σ' ἕναν κύκλον ὀρισμένου πολιτισμοῦ, εἶναι κλεισμένος μέσα σ' αὐτὸν καὶ δὲν μπορεῖ νὰ δράσῃ παρὰ μέσα στὴς πιθανότητές του καὶ νὰ σκεφθῆ παρὰ μὲ τὴς κατηγορίας του. Τὸ ὕλικόν τῶν πεθαμένων πολιτισμῶν πού τοὺς μιμούμαστε ἢ πού μᾶς ἐμπνέουν, εἶναι σὰν τὴν τροφή, πού ὅ,τι λογῆς καὶ ἄν εἶναι, θὰ μετασχηματισθῆ σὲ δική μας σάρκα.

Ὁ πολιτισμὸς τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης βροῖκε-

ται, κατὰ τὸν Σπένγκλερ, στὴν ἀρχὴ τῶν γηρατειῶν του. Τὰ γηρατεῖα ἐνός πολιτισμοῦ (Kultur) εἶναι ἡ civilisation, ἡ μηχανικὴ καὶ πρακτικὴ ἐκμετάλλευση τῶν ἰδεῶν, τὰ μεγάλα κινήματα τῶν μαζῶν, ἡ ρηχὴ ἐκλαίκευση τῶν μεγάλων προβλημάτων με συνθηματικὰς λέξεις, ἡ προσήλωσις στὴν ἐπιστήμη καὶ τὰ ὄλκιμα ἀγαθὰ κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴ σοφίαν καὶ τὴν ἐσωτερικὴν ἱκανοποίησιν, καὶ χίλια ἄλλα πού δὲν μπορούμε νὰ τ' ἀπαριθμήσουμε, ἀφοῦ δὲν κάνουμε ἐδῶ ἀνάλυση τοῦ ἔργου του. Τὰ μεγάλα φιλοσοφικά συστήματα, ἡ θρησκεία, ἡ τέχνη, εἶναι πίσω μας. Στὸ μεγαλόπνοο ἀνθρώπο τῶν ἡμερῶν μας, πού ἀποστρέφεται τὴ μίσησιν, τὴν ἐπιτήδευσιν καὶ τὴ μικρολογία τῶν ξεπεσμένων ἐποχῶν, δὲν ἀπομένει παρά ν' ἀντικρούσῃ ἀνοιχτόματα τὴν πραγματικότητα, καὶ ν' ἀνοίξῃ νέους δρόμους ἀφοῦ ἀναγνωρίσῃ τὰ σύνορα τῆς ἐποχῆς του.

Ὅλ' αὐτὰ θεωρήθησαν πεσσιμισμός καὶ παρεξηγήθησαν, μπορεῖ κανεὶς νὰ πεῖ γενικὰ ἢ θεωρία τοῦ Σπένγκλερ ἐπρόσβαλε ὅλες τὶς φιλοδοξίας κι' ὅλες τὶς ἀξιώσεις. Τὸν χτύπησαν καὶ ἀπὸ τὴν πλευρὰ τοῦ ὀλιγοῖστορικοῦ σοσιαλισμοῦ, γιατί βεβηλώνει τὴν ἀξίωσίν του περὶ πανερμηνείας καὶ τὴν ὑπόσχεται νὰ φέρῃ τὸν τελειωτικὸ χρυσοῦν αἰῶνα, καὶ ἀπὸ τὴν ἀντίθετη, τὴν πλευρὰ τῶν αἰωνίων πνευματικῶν καὶ ἠθικῶν ἀξιών. Τὰ ὄπλα πού μεταχειρίστηκαν ἐναντίον του εἶναι ἀκριβῶς οἱ ἐννοίαι πού ὁ Σπένγκλερ ἀνάλυσε καὶ ἀπόδειξε ἢ ἀνεφάρμοστες ἢ κενές. Προσθέστε καὶ τὴν ὑπερηφάνεια πού διαπνέει τὸν πρόλογο τοῦ ἔργου του, πού διαβάστηκε καὶ τὸ περισσότερο, κι' ὅπου χαρακτηρίζει τὴ μορφολογία του σὰν τὸ σύστημα τοῦ Κοπέρνικου γιὰ τὶς πνευματικὰς ἐπιστήμας, καθὼς καὶ τὴ λαμπρὴ, χτυπητὴ, συνθετικὴ του ἔκφρασις, τὴν ἀκατάδεχτη καινοτομία τοῦ λόγου του πού δὲν ξεκαθαρίζει τὴ θέσιν του ἀπέναντι στὰ συστήματα πού περιφρονεῖ, καθὼς καὶ τὴν ἀναπόφευκτὴ Γερμανοπληξία καὶ τὴν χρησιμοποίησιν τῆς ὀρολογίας πού ταυτίστηκε γιὰ χρόνια με τὴν Πρωσσικὴν ἐπιθετικότητα, καὶ θὰ καταλάβετε πόσοι ἐσκόνταψαν καὶ βλαστήμησαν τὴν προκλητικὴν αὐτὴν πέτρα στὴ μέση τοῦ δρόμου τους. Ἀλλὰ ἡ πέτρα αὐτὴ εἶναι ἔνο ὀρόσημο· θέλοντας καὶ μὴ, θὰ λογαριαστῆ ὁ καθένας μαζύ του, ὡς τὴν ὥρα πού μιὰ νέα σύνθεσις, πιδ ἱκανοποιητικὴ, θὰ μπορέσῃ νὰ μᾶς σταματήσῃ περισσότερο καὶ νὰ μᾶς κάνει νὰ τὴν ξεχάσουμε.

Ὁ Σπένγκλερ, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ μεγάλο του ἔργο, τὴν «Κατάπτωσιν τῆς Δύσεως», ἔγραψε κι' ἄλλες μελέτες, — «Πρωσσιμισμός καὶ Σοσιαλισμός» (1920), «Πεσσιμισμός» (1921), «Πολιτικὰ καθήκοντα τῆς Γερμανικῆς νεολαίας» (1924), «Ἀνοικοδόμησις τοῦ Γερμανικοῦ Ράιχ» (1924), «Τὸ Κράτος» (1924). Μερικὰς θεωρήθησαν σὰν προλογισμοὶ τοῦ ἐθνικοσοσιαλισμοῦ. Θὰ ἦταν γελοῖο γιὰ τὸ πλάτος καὶ τὸ ἦθος τῆς πνευματικῆς ματιᾶς του νὰ ταυτιστοῦν μ' ἓνα περιορισμένον ἐθνικιστικὸν κίνημα. Δυστυχῶς, στὸ λάθος αὐτὸ ἔπεσαν συχνὰ οἱ Γερμανοὶ φιλόσοφοι καὶ διανοούμενοι. Μὰ τὸ τελευταῖον του βιβλίον, «Ἀποφασιστικὰ χρόνια, I» (1933), ὅπου τονίζει τὸν ἐπερχόμενον κίνδυνον ἀπὸ τὶς «χρωματιστὰς»

φυλές, μπορεῖ νὰ θεωρηθῆ ὡς μιὰ παρόρησις πρὸς ὄλους τοὺς λευκοὺς λαοὺς τῆς Εὐρώπης. Ἡ ἀναμφισβήτητη ζωτικότητα τοῦ Γερμανικοῦ λαοῦ καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ Σπένγκλερ τὸ κάτ'· κάτω ἀνήκει σ' αὐτόν, πρέπει νὰ μᾶς παρακινήσῃ νὰ παραβλέψουμε τὴν ἐξαιρετικὴν θέσιν πού τοῦ δίνει σὰν τὸν πιδ δυναμικὸν παράγοντα τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ.

Οἱ ἀναγνώστες μου θὰ μοῦ ἐπιτρέψουν νὰ παραπέμψω σὲ δυὸ διαλέξεις μου γιὰ τὴν θεωρίαν τοῦ Σπένγκλερ πού δημοσιεύθησαν στὴ «Νέα Ἔστια» (Ἰούλιος - Αὐγούστος 1930), καὶ πού ἀποτελοῦν, παρ' ὅλο τὸν ἐνθουσιασμό μου τότε πού τὸν εἶχα πρωτοανακαλύψῃ καὶ παρ' ὅλες τὶς συμπληρώσεις καὶ ἐπιφυλάξεις πού θὰ προσέθετα ἂν εἶχα νὰ τὶς ξαναγράψω, τὴν πληρέστερη ἔκθεσιν τοῦ συστήματός του πού γνωρίζω στὴν Ἑλληνικὴ βιβλιογραφία.

ΕΛΛΗ ΛΑΜΠΡΙΔΗ

Τὸ ἐπιστημονικὸ ἔργο τοῦ Humfry Payne

Σ' ἓνα εἶδος μνημόσυνο πού ἀφιέρωσε μιὰ καθημερινὴ ἔφημερίδα στὴ μνήμη τοῦ τόσο πρόωρα χαμένου διευθυντῆ τῆς Ἀγγλικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς («Βραδυνή» 15-5-36), τὰ μέλη τῶν ἄλλων Σχολῶν, χωρὶς καμιά ἐπιφύλαξιν, κήρυξαν πὼς «ἀπ' ὄλους ὅσοι μέσα στὴν Ἑλλάδα ἀσχολοῦνται με τὴν ἀρχαιολογία ἐκεῖνος εἶταν ὁ καλύτερος». Καὶ πραγματικὰ, ἡ ὑπεροχὴ τοῦ Πέϊν ἐπιβαλλόταν δίχως καμιά συζήτησιν, σὰν κάτι πού δὲν μπορούσε νὰ εἶταν ἄλλιως.

Μόλις ἔκλεισε ὁ τάφος του εἶναι δύσκολο νὰ μιλήσουμε γιὰ τὸ ἐπιστημονικὸ του ἔργο, πού εἶταν τόσο στενὰ δεμένον με τὴ δική του τὴν προσωπικότητα, καὶ ξαφνικὰ νὰ τὸ ἀντικρούσουμε σὰν τελειωμένον, ἐνῶ πρὶν με λαχτάρια περιμέναμε τί ἄλλο θὰ μᾶς δώσῃ γιὰτι μὲς στοὺς τέσσερες πέντε πού ἀνοίγουν σήμερον τὸ δρόμον στὴν ἀρχαιολογία, ὁ Πέϊν εἶταν ἀπὸ τοὺς πιδ προχωρημένους.

Ἡ ἐργασία τοῦ Πέϊν εἶταν ἀφιερωμένη στὴ μελέτη τῆς ἀρχαϊκῆς τέχνης, τῆς τέχνης δηλαδὴ πού εἶτε μᾶς πρωτοφανερώθηκε ἀπὸ ἀνασκαφὰς τὰ τελευταῖα μόλις χρόνια, εἶτε—πού δὲν εἶναι καὶ πολὺ διαφορετικὸ—τὴν ἀνακαλύψαμε σὲ ἔργα ἀπὸ καιρὸ γνωστά. Γι' αὐτὸ εἶναι καὶ φυσικὸ τὰ προβλήματα τῆς πρώτης αὐτῆς τέχνης ν' ἀπασχολοῦν περισσότερο τὴ σύγχρονη ἀρχαιολογία—ἴσως ἀκόμη καὶ γιὰτι ἡ ἐποχὴ μας ἀναπαύεται στὴν ἀπλότητα τῶν ἀρχαϊκῶν δημιουργημάτων.

Μὲ τὶς πρώτες του μελέτες ὁ Πέϊν μᾶς παρουσιάζεται μες στὸ κέντρο τῶν προβλημάτων τῆς ἀρχαϊκῆς ἐποχῆς, ἀνήσυχος νὰ βρεῖ τὴ λύσιν τους ἢ καὶ μονάχα νὰ τ' ἀντικρούσῃ. Ἀπὸ τὶς παλιότερες του μελέτες εἶναι μιὰ γιὰ τὶς μετόπες τοῦ ναοῦ τοῦ Θέρμου τῆς Αἰτωλίας, τὰ θαυμαστὰ αὐτὰ καὶ σπάνια δείγματα τῆς ἀρχαίας ζωγραφικῆς τοῦ 7ου αἰῶνα (στὸ Ἐθν. Μουσεῖον)—καὶ μιὰ ἄλλη ἐξετάζει τὰ κρητικὰ ἀγγεῖα τῆς ἰδίας ἐποχῆς, προσπαθώντας ἔτσι νὰ βρεῖ στὴν Κρήτη τὶς πρώτες ἀρχὰς τῆς ἑλληνικῆς τέχνης (ὄχι τῆς προ-ἑλληνικῆς «μινωϊκῆς»), ὅπως μᾶς τὸ φανερώσουν